

บทวิจารณ์หนังสือ
ปฏิวัติ ประชาธิปไตย 24 มิถุนายน 2475

อนงค์ศรี อาจสมบุญ

Anongsee Artsomboon

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author: creamming61043@gmail.com

ได้รับบทความ: 22 สิงหาคม 2562 ปรับปรุงแก้ไข: 30 กันยายน 2562 ตอปรับตีพิมพ์: 27 ตุลาคม 2562

ชื่อหนังสือ	:	ปฏิวัติ ประชาธิปไตย 24 มิถุนายน 2475
ผู้แต่ง	:	สุพจน์ ตำนตระกุล
จำนวน	:	70 หน้า ปกอ่อน
ผู้จัดพิมพ์	:	สถาบันวิทยาศาสตร์สังคม
พิมพ์เมื่อ	:	2552
ISBN	:	978-611-90208-0-1
ราคา	:	80 บาท

บทนำ

หนังสือ ปฏิวัติ ประชาธิปไตย 24 มิถุนายน 2475 เขียนโดย สุพจน์ ด้านตระกูล ซึ่งเป็นงานเขียนชิ้นสุดท้ายของขุนพลผู้พิทักษ์การอภิวัฒน์ พ.ศ. 2475 เนื่องจากผู้เขียนได้ป่วยเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลืองระยะสุดท้ายในระหว่างที่กำลังเขียนหนังสือเล่มนี้ โดยเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้จะเป็นเนื้อหาเชิงประวัติศาสตร์ที่อ้างอิงถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เนื้อหาภายในหนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึง บุคคลหัวก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ เป็นผลผลักดันให้ราษฎรส่วนหนึ่งได้สัมผัสกับระบอบทุนนิยม ประกอบกับคนไทยส่วนหนึ่งที่เคยไปศึกษาหรือรับราชการ ณ สถานทูตไทยในต่างประเทศ และได้เห็นความเจริญก้าวหน้าในประเทศนั้นๆ ที่มีหลักการว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ทำให้คนไทยที่รักชาติเหล่านั้น อยากเห็นประเทศชาติของตนเจริญก้าวหน้า เช่น นานาอารยประเทศ พร้อมกับรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติไว้ได้อย่างมั่นคง ความคิดในการเปลี่ยนแปลงการปกครองจึงได้เกิดขึ้น และเป็นเรื่องราวภายใต้หนังสือ ปฏิวัติ ประชาธิปไตยสยาม 24 มิถุนายน 2475

สรุปเนื้อหาสำคัญของเนื้อหา

หนังสือ ปฏิวัติ ประชาธิปไตย 24 มิถุนายน 2475 ได้รวบรวมเหตุการณ์สำคัญก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองไปจนกระทั่งถึงเหตุการณ์การสละราชสมบัติของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเนื้อหาภายในเล่มนี้ผู้เขียนได้นำเสนอ 3 ประเด็นหลัก ประกอบไปด้วย ส่วนแรกคือ เหตุการณ์ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ประเด็นที่สองคือ เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครอง และประเด็นสุดท้ายคือเหตุการณ์ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

ประเด็นแรก **เหตุการณ์ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง** โดยเริ่มแรกผู้เขียนได้เกริ่นถึงเหตุการณ์ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองก่อน โดยได้เล่าว่า กระแสประชาธิปไตยนั้น ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่สมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว โดยเห็นได้จากขุนนางที่ไปรับราชการในต่างประเทศ ณ ลอนดอน ได้ส่งหนังสือกราบบังคมทูลไปยังพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยในหนังสือกราบบังคมทูลดังกล่าวนั้น เหล่าขุนนางได้กราบทูลขอพระราชทานรัฐธรรมนูญและรัฐสภาในการปกครองประเทศให้แก่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพระองค์ได้อ่านหนังสือกราบบังคมทูลดังกล่าวแล้ว มีพระราชประสงค์ที่เห็นด้วยกับหนังสือกราบบังคมทูลของเหล่าขุนนางดังกล่าว แต่ติดตรงที่ว่าประเทศสยามในขณะนั้นยังไม่เหมาะต่อการมีรัฐธรรมนูญและรัฐสภาในการปกครองประเทศ เนื่องจากด้วยประชาชนยังขาดความรู้ ด้วยเหตุนี้พระองค์จึงขอระยะเวลาในการปฏิรูปประเทศให้ดีขึ้นเสียก่อน โดยเห็นได้จากในสมัยของพระองค์มีการปฏิรูปในหลายๆ ด้าน อาทิ การเลิกทาส การปฏิรูปการศึกษา การรวมอำนาจสู่ศูนย์กลาง เป็นต้น ซึ่งสิ่งที่พระองค์ได้กระทำไปนั้นถือได้ว่าเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ในระยะเวลาต่อมากระแสประชาธิปไตยได้เริ่มมีอิทธิพลต่อประเทศสยามเรื่อยๆ โดยเห็นได้จากในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ในขณะที่ยังทรงขึ้นครองราชย์อยู่นั้น ได้มีเหตุการณ์ก่อการกบฏเกิดขึ้น โดยมีหัวหน้าก่อการกบฏคือขุนทวยหาญพิทักษ์ หรือ เหล็ง ศรีจันทร์ ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะให้ประเทศสยามมีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ แต่การกระทำดังกล่าวนี้ไม่ประสบผลสำเร็จ ภายหลังบุคคลเหล่านั้นจึงถูกจับกุมตัวไว้ทั้งหมด

ประเด็นที่ 2 เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยผู้เขียนได้เล่าว่า จากเหตุการณ์กระแสประชาธิปไตยดังกล่าวได้ผันแปรมาจนกระทั่งวันที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ทรงขึ้นครองราชย์ ด้วยความที่พระเชษฐาของพระองค์นั้นคือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ได้สิ้นพระชนม์ลงและไม่มีรัชทายาทในการสืบสันตติวงศ์ เป็นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งเป็นน้องเล็กสุดต้องขึ้นครองราชย์แทน ด้วยความที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงไม่ถนัดในด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องด้วยพระองค์ ไม่ทรงคิดฝันมาก่อนว่าจะต้องมาเป็นพระมหากษัตริย์ ทำให้พระองค์ไม่ได้สนใจที่จะร่ำเรียนในด้านการบริหารราชการแผ่นดินเท่าที่ควร ในระยะเวลาที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงครองราชย์ อยู่ นั้น บ้านเมืองได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากรัชกาลก่อน โดยพระองค์นั้นพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเต็มกำลังความสามารถเท่าที่จะทำได้ แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาในด้านเศรษฐกิจได้ดีเท่าที่ควร จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้นในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยมีมูลเหตุสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีปัจจัยดังนี้คือ

1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สืบเนื่องมาจากประเทศสยามในสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ได้เกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจตกต่ำมาก่อนแล้ว ตั้งแต่ปลายสมัยสมัยรัชกาลที่ 6 และมาประจวบเหมาะกันในปี 2472-2474 ได้เกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกและได้ส่งผลกระทบต่อมายังประเทศสยาม ทำให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจะต้องหาวิธีการต่างๆ มาผลักดันให้ประเทศสยามรอดพ้นจากวิกฤตการณ์ดังกล่าวไปได้ ด้วยความที่พระองค์ทรงพยายามแก้ปัญหาทุกวิถีทางเท่าที่จะทำได้ แต่สถานการณ์ทางเศรษฐกิจกลับไม่ดีขึ้นอย่างที่ทุกคนคาดหวัง ส่งผลให้ประชาชนชาวสยามเกิดความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก

2. ปัจจัยทางด้านแนวคิดสมัยใหม่ สืบเนื่องมาจากในสมัยรัชการที่ 5 ได้มีการปฏิรูปการศึกษา และได้ส่งพระบรมวงศานุวงศ์และประชาชนที่มีความสามารถไปศึกษาเล่าเรียนในประเทศแถบตะวันตก ซึ่งประเทศที่รัชกาลที่ 5 ได้ส่งไปนั้นล้วนแล้วแต่เป็นประเทศที่มีต้นแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทั้งสิ้น เป็นเหตุให้นักเรียนที่ได้ไปศึกษา ณ ต่างแดนเหล่านั้นได้ซึมซับและเคยชินกับระบอบการปกครองแบบใหม่ที่มีรัฐธรรมนูญในการปกครองประเทศ จึงทำให้นักเรียนเหล่านั้นได้มีแนวคิดที่จะให้ประเทศสยามมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีกษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ เหมือนดังประเทศอังกฤษ โดยนักเรียนเหล่านั้นได้เล็งเห็นว่าประเทศสยามในขณะนั้นพระมหากษัตริย์ไม่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ของบ้านเมืองได้ ส่งผลให้ประชาชนเกิดความเดือดร้อน ทำให้นักเรียนเหล่านั้นหมดความศรัทธาทั้งในตัวพระมหากษัตริย์และในระบอบการปกครองแบบเก่า โดยนักเรียนเหล่านั้นมีแนวคิดที่ว่าระบอบการปกครองแบบใหม่นี้จะสามารถช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ของบ้านเมืองได้ อีกทั้งประเทศที่เจริญแล้วก็ล้วนแล้วแต่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งสิ้น

โดยจากสาเหตุปัจจัยต่างๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นส่งผลให้มีการรวมกลุ่มกันของบุคคลที่ต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตย โดยบุคคลเหล่านั้นได้เรียกตนเองว่า “คณะราษฎร” ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียนและนักเรียนทหารที่ศึกษาและทำงานอยู่ในทวีปยุโรป โดยผู้ที่ริเริ่มแนวคิดที่จะให้ประเทศสยามมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้นก็คือ นายปรีดี พนมยงค์ หลังจากนั้น นายปรีดี พนมยงค์ ได้ชักชวนพรรคพวกที่มีอุดมการณ์เดียวกันเข้าร่วมเป็นสมาชิกจนได้สมาชิกรวมทั้งสิ้น 7 คน ประกอบไปด้วย 1) ร้อยโทแปลก ชิตตะสังคะ 2) นายปรีดี พนมยงค์ 3) ร้อยโท

ประยูร ภมรมนตรี 4) นายตัว ลพานุกรม 5) นายจรรยา สิงห์เสนี 6) ร้อยตรีทัศนัย มิตรภักดี และ 7) นายเนบ พหุลโยธิน

โดยทั้ง 7 คน ได้ร่วมประชุมกันครั้งแรกที่บ้านพักของร้อยโทประยูร ภมรมนตรี ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส โดยในที่ประชุมได้ตกลงกันว่า จะเปลี่ยนระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ เหมือนกับประเทศอังกฤษ โดยจะมีการยึดอำนาจโดยฉับพลันไม่ใช้การก่อจลาจล และจะไม่ให้ประเทศสยามมีการนองเลือดเกิดขึ้น โดยในการประชุมครั้งนั้น กลุ่มผู้ก่อการได้คิดหลัง 6 ประการในการปกครองประเทศภายหลังจากที่มีการยึดอำนาจการปกครองเสร็จเรียบร้อยแล้ว หลังจากที่มีสมาชิกคณะราษฎรได้ประชุมกันจบลงแล้วนั้น สมาชิกคณะราษฎรแต่ละคนก็ได้ร่ำเรียน ณ ต่างประเทศจนจบและได้แยกย้ายกันกลับประเทศสยาม ซึ่งในระหว่างที่กลับมาถึงประเทศสยามนั้น สมาชิกแต่ละคนก็ยังคงพยายามหาสมาชิกเข้าร่วมอุดมการณ์เดียวกัน จนได้สมาชิกทั้งสิ้น 102 คน โดยแบ่งออกเป็นฝ่ายต่างๆ ทั้งสิ้น 3 ฝ่ายประกอบไปด้วย 1) ฝ่ายทหารบก 2) ฝ่ายทหารเรือ และ 3) ฝ่ายพลเรือน โดยฝ่ายทหารบกและฝ่ายทหารเรือจะอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา ส่วนฝ่ายพลเรือนนั้นจะมีผู้นำคือหลวงประดิษฐ มนูญธรรม หรือนายปรีดี พนมยงค์

โดยเหตุการณ์ในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ได้เกิดขึ้นหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จไปประทับ ณ พระราชวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยในระหว่างนั้น คณะราษฎรได้กระทำการก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้นในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎรได้เข้ายึดสถานที่สำคัญทางราชการ พร้อมทั้งตัดสายโทรศัพท์และปิดกั้นทางเดินของรถไฟ เพื่อที่จะไม่ไห้สามารถติดต่อเข้าไปในพระนครได้ หลังจากนั้น คณะราษฎรได้เชิญเจ้าฟ้าสุชุมพันธุ์ กรมนครสวรรค์วรพินิต ผู้สำเร็จราชการพระนคร พร้อมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่มาไว้ที่พระที่นั่งอนันตสมาคมเพื่อเป็นตัวประกัน อีกทั้งคณะราษฎรยังได้มีการเกณฑ์ทหารมาชุมนุมกัน ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า โดยทรงหลอกลวงว่าเป็นการซ้อมรบ หลังจากจากนั้น พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา หัวหน้าคณะราษฎรก็ได้ออกมาอ่านประกาศคณะราษฎรฉบับที่หนึ่ง โดยเนื้อหาในประกาศคณะราษฎรดังกล่าวได้มีการกล่าวถึงการยึดอำนาจการปกครองจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมกันนี้ยังมีเนื้อหาที่โจมตีระบอบการสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวตลอดจนพระราชวงศ์ด้วยถ้อยคำที่รุนแรง อาทิเช่น **“พระมหากษัตริย์ยังคงอยู่เหนือกฎหมายตามเดิม แต่งตั้งญาติวงศ์คนสอพลอมาบริหารบ้านเมือง”** หรือแม้กระทั่งบอกว่า **“รัฐบาลของกษัตริย์ได้ถือเอาราชฎาเป็นทาส เป็นสัตว์เดรัจฉาน ไม่นึกว่าเป็นมนุษย์ เหตุฉะนั้นแทนที่จะช่วยราษฎรกลับพากันทำนาบนหลังราษฎร”** เป็นต้น โดยประกาศคณะราษฎรที่พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนาได้ออกมาประกาศนั้นมีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชนโดยทั่วไป สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎร โดยให้การกระทำของคณะราษฎรในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีปราศจากการขัดขวาง อีกทั้งยังได้โฆษณาชวนเชื่อให้ประชาชนมีความหวังต่อระบอบการปกครองแบบใหม่ที่จะทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดีและมีความเจริญเหมือนดังประเทศที่เจริญแล้ว พร้อมกันนี้พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนายังได้ออกมาอ่านหลัก 6 ประการในการปกครองประเทศภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตยแล้ว โดยหลัก 6 ประการดังกล่าวมีด้วยกันดังนี้คือ

1) หลักความเป็นเอกราช 2) หลักเศรษฐกิจ 3) หลักความเสมอภาค 4) หลักเสรีภาพ 5) หลักความปลอดภัย และ 6) หลักการศึกษา

โดยการกระทำของคณะราษฎรในครั้งนี้ ผู้เขียนได้สอดแทรกแนวคิดของตนเองไปในแง่ที่ว่า การกระทำของคณะราษฎรเจตนารมณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง กล่าวคือ ประเทศนี้เป็นของประชาชน จะต้องปกครองโดยประชาชน และเพื่อความสุขความเจริญของประชาชน ซึ่งเจตนารมณ์ดังกล่าวนี้ได้ส่งผลประโยชน์ต่อประชาชนโดยตรง เพราะว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยแท้จริง ซึ่งต่างจากแต่ก่อนที่อำนาจอธิปไตยอยู่ในตัวพระมหากษัตริย์ดังเช่นในระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งผลประโยชน์ส่วนใหญ่นั้นตกอยู่ที่พระมหากษัตริย์แต่เพียงผู้เดียว

ประเด็นที่ 3 เหตุการณ์ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยผู้เขียนได้เล่าว่า หลังจากที่พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนาได้อ่านประกาศคณะราษฎรจบลงนั้น ในเวลาต่อมาได้ส่งหนังสือกราบบังคมทูลไปยังพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งประทับอยู่ ณ พระราชวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยในหนังสือที่ผู้แทนคณะราษฎรได้ถวายต่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีใจความสำคัญว่า คณะราษฎรได้ยึดอำนาจการปกครองไว้ทั้งหมดแล้ว และได้จับกุมตัวตัวพระบรมวงศ์ศานุวงศ์และข้าราชการชั้นสูง โดยมีสมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาภิรมย์เป็นต้น ไว้เป็นตัวประกัน ถ้าหากคณะราษฎรถูกทำร้ายก็จะไม่รับรองความปลอดภัยของพระบรมวงศ์ศานุวงศ์ที่ได้จับกุมตัวมา ทั้งนี้ในหนังสือกราบบังคมทูลยังกล่าวต่อไปอีกว่า คณะราษฎรไม่ได้ประสงค์ที่จะแย่งชิงพระราชอำนาจของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวแต่อย่างใด แต่ประสงค์ที่จะให้ประเทศมีรัฐธรรมนูญแบบประชาธิปไตยในการปกครองประเทศเท่านั้น จึงได้ขออัญเชิญให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับพระนคร แต่ถ้าหากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิเสธหรือไม่ตอบหนังสือนี้ภายใน 1 ชั่วโมงถ้าหากคณะราษฎรก็จะประกาศใช้รัฐธรรมนูญต่อไป โดยให้บุคคลอื่นที่เหมาะสมขึ้นมาเป็นกษัตริย์แทน

ต่อมาในวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2475 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชสาส์นตอบกลับคณะราษฎร โดยมีใจความสำคัญว่า พระองค์ทรงเห็นแก่ราษฎร ไม่อยากให้มีการเสียเลือดเสียเนื้อเพื่อที่บ้านเมืองจะได้สงบสุข อีกทั้งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวก็มีแนวคิดที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองมาในทำนองที่คณะราษฎรกระทำอยู่แล้ว นั่นก็คือมีพระเจ้าแผ่นดินปกครองตามรัฐธรรมนูญ พระองค์จึงยอมกลับพระนคร เพราะพระองค์ทรงคิดว่าถ้าพระองค์ไม่ยอมรับเป็นตัวเชิดในการกระทำของคณะราษฎรดังกล่าว นานาอารยประเทศก็คงไม่ยอมรับรัฐบาลชุดใหม่นี้

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จกลับมาจากพระราชวังไกลกังวล โดยขบวนรถไฟแล้ว ในระหว่างวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จนกระทั่งวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2475 พระองค์ได้เสด็จถึงพระนคร ภายในวันเดียวกันนั้น ผู้แทนคณะราษฎรได้ส่งหนังสือกราบบังคมทูลให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธย ซึ่งมีด้วยกันทั้งสิ้น 2 ฉบับ ฉบับแรกนั้นคือ พระราชกำหนดนิรโทษกรรม และฉบับที่สองคือ ธรรมนูญปกครองแผ่นดินสยาม หลังจากที่ได้พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับแล้ว พระองค์ก็ได้ตัดสินพระทัยลงพระปรมาภิไธยในฉบับแรกนั้นก็คือ พระราชกำหนดนิรโทษกรรม แต่ในส่วนฉบับที่สองนั้นนั่นก็คือธรรมนูญปกครองแผ่นดินสยาม พระองค์ทรงขอพิจารณาเนื้อหาในธรรมนูญดังกล่าวอีกหนึ่งวัน พอรุ่งขึ้นคือ วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงลงพระปรมาภิไธยในธรรมนูญฉบับดังกล่าวให้แก่คณะราษฎร แต่ได้เติมคำว่า

“ชั่วคราว” ลงไปในรัฐธรรมนูญฉบับนั้น โดยพระองค์ทรงมีความเห็นว่าธรรมนูญฉบับดังกล่าวคณะราษฎรเป็นผู้ร่างอยู่แต่ฝ่ายเดียว ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมด้วย อีกทั้งธรรมนูญของคณะราษฎรดังกล่าวอาจมีข้อผิดพลาดได้ ดังนั้นควรที่จะให้หลายๆ ฝ่ายช่วยกันร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นมา ซึ่งธรรมนูญที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยให้ นั่น ถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทย โดยมีชื่อเต็มว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 โดยธรรมนูญฉบับนี้มีสาระสำคัญคือ อำนาจพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศ การตราพระราชบัญญัติ และการวินิจฉัยคดีของศาลจะอยู่ในนามของกษัตริย์ อำนาจสภาผู้แทนราษฎรจะให้คณะกรรมการราษฎร จำนวน 15 คน มีหน้าที่บริหารให้เป็นไปตามนโยบายสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 70 คน ซึ่งมาจากการแต่งตั้ง โดยสภาผู้แทนราษฎรจะมีอำนาจในการออกพระราชบัญญัติ มีอำนาจในการถอดถอนข้าราชการ รวมไปถึงคณะกรรมการราษฎรได้ อีกทั้งยังมีสิทธิวินิจฉัยการกระทำของพระมหากษัตริย์ นอกจากนั้นรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังมีการระบุให้ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย โดยจะมีการเลือกตั้งทางอ้อม ผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ อีกทั้งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังมีข้อกำหนดที่ว่าพระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไปให้มีฐานะเหนือการเมือง โดยหลังจากที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวในวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 วันต่อคือวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ได้มีการประชุมสภาเป็นครั้งแรก โดยมีการจัดตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 70 คน เป็นการชั่วคราวและในที่ประชุมมีมติให้พระยามโนปกรณนิติธาดาเป็นนายกรัฐมนตรี โดยรัฐธรรมนูญฉบับแรกนี้มีระยะเวลาในการใช้งานทั้งสิ้น 5 เดือน 13 วัน เนื่องจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับถาวร ในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475

ต่อมาในปี พ.ศ. 2476 ได้เกิดเหตุการณ์ก่อการกบฏขึ้นในสมัยรัฐบาลของคณะราษฎร ซึ่งถือว่าเป็นการก่อการกบฏครั้งแรกหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยคณะก่อการกบฏ นำโดยพระองค์เจ้าบรมวงศ์เธอฯ ได้ทำการก่อการกบฏขึ้น โดยมีฉนวนสำคัญคือ ข้อโต้แย้งในเรื่อง พระเกียรติยศ และพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในระบอบใหม่ เป็นผลนำไปสู่การนำกองกำลังทหารก่อการกบฏเพื่อทวงคืนพระราชอำนาจให้แก่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่การกระทำดังกล่าวนั้นไม่ประสบผลสำเร็จภายหลังคณะก่อการกบฏ จึงถูกจับกุมตัวโดยรัฐบาลของพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา

ต่อมาในปีเดียวกันนั้นพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ที่จะไปศึกษาพระเนตรที่ต่างประเทศ แต่มีคณะรัฐมนตรีคัดค้านไม่เห็นด้วยที่พระองค์จะทรงไปศึกษาพระเนตรที่ต่างแดนเนื่องจากระยะเวลาดังกล่าวยังคงเป็นระยะเวลาที่รัฐบาลปราบกบฏได้ บ้านเมืองยังไม่ค่อยเป็นระเบียบเรียบร้อยดี ถ้าหากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวยังคงประทับอยู่ที่พระนคร จะทำให้ประชาชนอุ่นใจ แต่ถ้าหากว่าพระองค์ทรงไปศึกษาตัวที่ต่างประเทศในขณะนี้ก็จะเป็นที่วิพากษ์แก่ประชาชน แต่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวก็มีพระราชวินิจฉัยเด็ดขาดว่าจำเป็นที่จะต้องไปศึกษาตนที่ต่างประเทศ เป็นผลให้รัฐบาลจำต้องทำตามความต้องการของพระองค์

ในขณะที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวยังคงประทับรักษาพระเนตร ณ ต่างแดนอยู่นั้น พระองค์ได้แต่งตั้งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ภายหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผ่าตัดพระเนตรและไม่มีกำหนดการเสด็จกลับสยาม

ในระหว่างที่พระองค์ยังคงประทับอยู่ ณ ต่างแดนนั้น พระองค์ได้ส่งพระราชบันทึกไปยังรัฐบาลของคณะราษฎรในส่วนที่พระองค์สงสัย จึงเป็นเหตุให้รัฐบาลมีหนังสือกราบบังคมทูลชี้แจงเป็นระยะด้วยความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ตรงกันในรายละเอียดบางอย่าง จึงเป็นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตัดสินพระทัยสละราชสมบัติลงในวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477 และได้มีพระราชสารชี้แจงถึงการสละราชสมบัติ เนื้อหาสาระที่สำคัญของพระราชสารที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเขียนและได้ส่งให้คณะรัฐบาล ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

“...ข้าพเจ้าเต็มใจที่จะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใด คณะใด โดยเฉพาะเพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาดและโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของประชาราษฎร บัดนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าความประสงค์ของข้าพเจ้าที่จะให้ราษฎรมีสิทธิออกเสียงในนโยบายของประเทศโดยแท้จริงไม่เป็นผลสำเร็จและเมื่อข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นอันหมดหนทางที่ข้าพเจ้าจะช่วยเหลือหรือให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนได้ต่อไปแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอสละราชสมบัติและออกจากตำแหน่งพระมหากษัตริย์แต่บัดนี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าขอสละสิทธิของข้าพเจ้าทั้งปวงซึ่งเป็นของข้าพเจ้าในฐานะที่เป็นพระมหากษัตริย์ แต่ข้าพเจ้าสงวนไว้ซึ่งสิทธิทั้งปวงอันเป็นของข้าพเจ้าแต่เดิมมาก่อนที่ข้าพเจ้าได้รับราชสมบัติสืบสันตติวงศ์...”

ในมุมมองของผู้เขียนมีมุมมองที่สื่อถึงเจตนาของรัฐบาลในสมัยนั้นที่ไม่ยอมทำตามพระประสงค์บางประการของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เพราะถ้าหากรัฐบาลยอมทำตามกระแสรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทุกประการนั้น การกระทำของคณะราษฎรที่ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นไม่เป็นผลสำเร็จ เนื่องจากอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดยังอยู่ในตัวของกษัตริย์ซึ่งก็ไม่ต่างอะไรกับการปกครองของรัฐเผด็จการตามเดิม ในสมัยที่คณะราษฎรยังไม่ได้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

กล่าวโดยสรุปคือ หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึงบุคคลหัวก้าวหน้าและการบริหารประเทศที่ล้มเหลวของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้คณะราษฎรทำการก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตยในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ซึ่งหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนพยายามที่จะชูประเด็นเกี่ยวกับข้อครหาที่ว่าคณะราษฎรทำการชิงสุกก่อนห่ม

ประเด็นที่ผู้เขียนให้ความสนใจในหนังสือเล่มนี้เป็นอย่างมากนั่นก็คือ ประเด็นเกี่ยวกับข้อครหาที่ว่าคณะราษฎรได้ทำการชิงสุกก่อนห่ม (หน้า1) โดยผู้เขียนได้พยายามที่จะสื่อว่าการกระทำของคณะราษฎรที่นักวิชาการหลายท่านโจมตีว่าร้ายคณะราษฎรว่าเป็นการกระทำที่ชิงสุกก่อนห่ม ทั้งๆ ที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเตรียมที่จะพระราชทานรัฐธรรมนูญให้กับประชาชนชาวสยามอยู่แล้วเห็นได้จากในสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีการจัดตั้งสภาด้วยกันทั้งสิ้น 3 สภาประกอบไปด้วย 1) อภิรัฐมนตรี ทำหน้าที่ เปรียบดังที่ปรึกษาราชการชั้นสูงแก่พระองค์ 2) เสนาบดีสภา ทำหน้าที่ ให้คำปรึกษาราชการแผ่นดิน และ 3) สภากรรมการองคมนตรี ทำหน้าที่ ประชุมปรึกษาหารือข้อราชการ ซึ่งการที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้จัดตั้งสภาทั้ง 3 สภานี้ถือได้ว่าเป็นการปูพื้นฐานที่จะพระราชทานรัฐธรรมนูญ ดังที่ผู้เขียนได้ยกบันทึกการเข้าเฝ้าของนายปรีดี พนมยงค์และคณะมาไว้ในหนังสือเล่มนี้ โดยมีความตอนหนึ่งคือ “ในวันที่พระยาพลพลพยุเสนา พร้อมด้วยพระยามโนปกรณนิติธาดา พระยาศรีวิสารวาจา และพระยาปริชาลยทุธ ได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวโดยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมีกระแสรับสั่งกับบุคคลที่มาเข้าเฝ้าว่าพระองค์มีความต้องการ

ที่จะพระราชทานรัฐธรรมนูญในการปกครองที่ละชั้น โดยชั้นแรกนั้นจะให้มีการจัดการประชุมโดยให้เสนาบดีเป็นประธาน ส่วนสภาองคมนตรีที่มีมาตั้งแต่รัชกาลที่ 5 นั้นพระองค์จะทรงแต่งตั้งให้เป็นรัฐบาล”

ผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นต่อข้อความดังกล่าวที่ได้ยกมาข้างต้นว่า รัฐธรรมนูญเป็นเพียงคำสั้นๆ ที่หมายถึงการปกครองบ้านเมือง โดยจะเป็นรัฐธรรมนูญแบบประชาธิปไตยหรือรัฐธรรมนูญแบบเผด็จการก็ได้ ในที่นี้ผู้เขียนมองว่ารัฐธรรมนูญที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเตรียมที่จะพระราชทานให้แก่ราษฎรเป็นรัฐธรรมนูญฉบับเผด็จการ โดยเห็นได้จากการที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นผู้ที่แต่งตั้งสมาชิกของเสนาบดี และสภากรรมการองคมนตรีด้วยพระองค์เอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศก็ยังคงอยู่ในตัวของพระมหากษัตริย์ตามเดิม ซึ่งการกระทำของพระองค์แสดงให้เห็นถึงการขัดกันของหลักประชาธิปไตยในแง่ที่ว่า **“อำนาจสูงสุดเป็นของราษฎรทั้งหลาย”** โดยแท้จริงแล้วพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่ได้มีพระราชประสงค์ที่จะให้ประเทศสยามมีการปกครองแบบประชาธิปไตยตั้งแต่แรกอยู่แล้ว เห็นได้จากพระราชบันทึกเรื่อง **ประชาธิปไตยในสยาม** ที่ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นำมาเล่าไว้ในหนังสือปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475 ตอนหนึ่งว่า “การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะประสบผลสำเร็จในประเทศสยามหรือไม่ โดยที่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะประสบผลสำเร็จได้นั้นราษฎรจะต้องมีการศึกษา สำหรับประเทศสยามนั้นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยคงไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจาก **คนส่วนใหญ่ไม่คิดด้วยหลักเหตุผล แต่คิดด้วยอารมณ์ความรู้สึก**” ผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นต่อนักวิชาการหลายท่านที่มองว่าการกระทำของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวในแง่ที่ว่าพระองค์เตรียมที่จะพระราชทานรัฐธรรมนูญแบบประชาธิปไตยให้แก่ราษฎรชาวสยามซึ่งแท้จริงแล้วไม่เป็นความจริง โดยรัฐธรรมนูญที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเตรียมที่จะพระราชทานให้แก่ราษฎรเนื้อแท้แล้วเป็นเพียงรัฐธรรมนูญฉบับเผด็จการสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่แอบแฝงเนื้อหาประชาธิปไตยมาเท่านั้น

ด้วยความที่คณะราษฎรได้เล็งเห็นถึงการกระทำของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวในแง่ที่ว่าพระองค์จะไม่ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญให้แก่ปวงชนชาวสยามเป็นการแน่ ผนวกกับในสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่สามารถแก้ปัญหาทางบ้านเมืองได้ คณะราษฎรจึงตัดสินใจก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้นในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ด้วยเหตุนี้การที่นักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นว่าการกระทำของคณะราษฎรเป็นการกระทำที่ **“ชิงสุกก่อนห่าม”** ซึ่งความเป็นจริงแล้วเป็นเพียงการกล่าวร้ายต่อคณะราษฎรทั้งสิ้น

ข้อวิจารณ์

ประการแรก **ด้านการเรียบเรียง** ผู้เขียนได้มีการเรียบเรียงเนื้อหาของหนังสือไว้ได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยมีการเกริ่นเหตุการณ์สำคัญของแต่ละยุคสมัย อันเป็นการทำความเข้าใจรากฐานประชาธิปไตยที่เริ่มเข้าสู่สยามไปจนกระทั่งถึงเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 อันเป็นการเปลี่ยนโครงสร้างการปกครองของประเทศไปอย่างสิ้นเชิง โดยการเปลี่ยนแปลงการปกครองดังกล่าวของคณะราษฎรส่งผลให้ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญใช้จนถึงปัจจุบัน โดยผู้เขียนพยายามจะวิเคราะห์ลำดับเหตุการณ์อันมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้วนำมาเชื่อมโยงและเรียบเรียงในแบบแนวคิดของตนเอง

ประการที่สอง **ด้านการใช้ภาษา** ผู้เขียนได้ใช้ภาษากึ่งทางการในการเขียน ซึ่งเป็นภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย และมีความชัดเจน มีการใช้ภาษาที่อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทความและแนวคิดของบุคคลสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้อย่างเป็นขั้นตอนและเข้าใจง่าย มีการตั้งชื่อหนังสือได้อย่างเป็นที่น่าสนใจ อันเป็นผลทำให้ผู้อ่านสนใจหนังสือเล่มนี้ และต้องการที่จะติดตามอ่านหนังสือเล่มนี้ไปจนจบ แต่การใช้ภาษาในหนังสือเล่มนี้มีข้อเสียตรงที่ในบางบทบางตอนอาจมีการใช้ถ้อยคำที่รุนแรงต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นสถาบันที่ประชาชนคนไทยรักและศรัทธาตลอดมาเป็นระยะเวลานาน ซึ่งถ้อยคำเหล่านั้นอาจก่อให้เกิดความสะเทือนใจต่อผู้อ่าน ดังนั้นผู้อ่านควรที่จะต้องเปิดใจในการอ่านหนังสือเล่มนี้ควบคู่กับการมีวิจลญาณในการอ่านเป็นอย่างมาก

ประการที่สาม **ด้านเนื้อหา** หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาการเขียนในเชิงแนวคิดและมุมมองของผู้เขียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งผู้เขียนได้เล่าเรื่องราวที่เป็นเป็นเนื้อหาเชิงประวัติศาสตร์ที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้อย่างเป็นขั้นตอนและเนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงกันในแต่ละบท แต่เมื่อผู้อ่านได้อ่านเนื้อหาภายในหนังสือเล่มนี้จนกระทั่งถึงบทที่ 5 ในเรื่องอำนาจสูงสุดของประเทศเป็นของราษฎรทั้งหลาย เมื่อผู้อ่านได้อ่านหนังสือมาจนถึงบทที่ 5 อาจจะสังเกตได้ว่าเนื้อหาในบทที่ 5 ได้ขาดหายไป สืบเนื่องมาจากเนื้อหาในบทนี้ผู้เขียนได้เขียนไม่จบเนื่องด้วยในระหว่างที่ผู้เขียนกำลังเขียนหนังสือเล่มนี้อยู่ ผู้เขียนได้ป่วยเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลืองระยะสุดท้ายซึ่งยากต่อการรักษา ในระหว่างที่ผู้เขียนกำลังเขียนเนื้อหาในบทที่ 5 อยู่ นั้นอาการของโรคมะเร็งได้กำเริบส่งผลให้ในระยะเวลาต่อมาผู้แต่งได้เสียชีวิตลง เป็นผลให้เนื้อหาในบทที่ 5 นี้ขาดหายไปส่งผลให้ผู้อ่านที่มีความสนใจในบทความในบทที่ 5 นั้นจำเป็นต้องไปหาข้อมูลเพิ่มเติมประกอบกับการอ่านหนังสือเล่มนี้

บทส่งท้าย

ในทัศนะของผู้วิจารณ์ต่อหนังสือ ปฏิวัติ ประชาธิปไตย 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ผู้เขียนคือ สุพจน์ ด่านตระกูล ในทรรศนะของผู้วิจารณ์ ดิฉันมีความคิดเห็นว่าหนังสือเล่มเล็กๆ นี้ ประกอบไปด้วยจำนวนหน้าเพียง 70 หน้า แต่อันแน่นไปด้วยเนื้อหาที่น่าสนใจ ชวนให้คิด และชวนให้หาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยถ้าผู้อ่านท่านใดที่เคยได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มาก่อนหน้าแล้ว หนังสือเล่มนี้จะทำให้ท่านได้เปิดมุมมองในอีกแง่มุมหนึ่งซึ่งต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิงในแง่ของคณะราษฎรต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ที่นักวิชาการหลายท่านต่างกล่าวหาว่าการกระทำของคณะราษฎรเป็นสิ่งที่ไม่ดีหรือเป็นการกระทำที่ชั่วร้ายที่ได้แย่งชิงพระราชอำนาจของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

แต่ถึงอย่างไรก็ตามในทัศนะของดิฉันที่มีต่อหนังสือเล่มนี้ ดิฉันคิดว่าหนังสือเล่มนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลของฝ่ายคณะราษฎรเป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับได้มีการยกเนื้อหาบางส่วนที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ขึ้นมา เป็นเหตุให้เนื้อหาที่ผู้เขียนได้เขียนในแง่มุมมองของคณะราษฎรชวนน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ในทัศนะของดิฉัน ดิฉันคิดว่าถ้าผู้อ่านท่านใดได้อ่านหนังสือเล่มนี้ ผู้อ่านควรที่จะมีวิจลญาณในการอ่านหนังสือเล่มนี้เป็นอย่างมาก เพราะว่าหนังสือเล่มนี้เป็นเพียงการเปิดมุมมองในแง่มุมมองหนึ่งของคณะราษฎรต่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวที่นักวิชาการหลายท่านไม่ค่อยกล่าวถึง ซึ่งข้อมูลในหนังสือเล่มนี้อาจมีความจริงและความไม่จริงผสมอยู่ ดังนั้น ผู้อ่านไม่ควรที่จะเชื่อหนังสือไปทั้งหมด ควรที่จะมีแนวคิดเป็นของตนเอง และศึกษาข้อมูลจากหลายๆ ฝ่ายมาประกอบกับการอ่านหนังสือเล่มนี้

เอกสารอ้างอิง

สุพจน์ ด้านตระกูล. (2552). ปฏิวัติ ประชาธิปไตย 24 มิถุนายน 2475 (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สถาบันวิทยาศาสตร์สังคม.